GENEL SAĞLIK SİGORTASI VE KORONAVİRÜS TEDAVİLERİ HAKKINDA

GENEL SAĞLIK SİGORTASI

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK POLİTİKALARI KURULU RAPORU

MAYIS 2020

SAADET

GENEL SAĞLIK SİGORTASI NEDİR?

Genel sağlık sigortası; kişilerin öncelikle sağlıklarının korunmasını, sağlık riskleri ile karşılaşmaları halinde ise oluşan harcamaların finansmanını sağlayan sigortadır. Genel sağlık sigortası ile kişilerin ekonomik gücüne ve isteğine bakılmaksızın, ortaya çıkacak hastalık riskine karşı, toplumun bütün fertlerinin sağlık hizmetlerinden eşit, ulaşılabilir ve etkin bir şekilde faydalanması amaçlanmaktadır.

GENEL SAĞLIK SİGORTASI'NIN KAPSAMI

5510 Sayılı Kanun kapsamında kural olarak belirli istisnaların dışında, **genel sağlık sigortası Türkiye'de ikamet eden herkesi kapsamaktadır.**

➢ İşçiler, Memurlar ve Esnaflar

- Türk Vatandaşı olmayanlar da dâhil olmak üzere **Türkiye'de çalışan sigortalı tüm işçiler, tüm memurlar ve esnaflar genel sağlık sigortası kapsamındadır.**
- Bu kapsamdaki **işçiler için işverenler, memurlar için çalıştıran kamu kurumu tarafından primleri ödenerek** genel sağlık sigortası kapsamında sağlık hizmetinden yararlanabilmektedir. **Esnaflar ise sigorta primlerini kendileri ödemektedir.**
- İşçiler için sigorta priminin işveren tarafından ödenmemiş olması sağlık hizmetinin verilmesi konusunda bir engel teşkil etmemektedir.
- Esnaflar için ise normal şartlarda sigorta prim borcu iki aydan fazla olması durumunda sağlık hizmetinden genel sağlık sigortası kapsamında yararlanmak mümkün olmamakla beraber **bu şart 08.01.2020 tarihinde geçici olarak kaldırılmış ve esnaflar da içinde olduğumuz şu dönemde sağlık hizmetlerinden prim borçları bulunsa dahi yararlanabilmektedir.**

İşsizler ve Prim Ödeme Gücü Olmayanlar

- Genel sağlık sigortası **tüm işsizler için de zorunludur.**

a) İşsizlik Ödeneği Alanlar

- İşsizlik ödeneği alanların genel sağlık sigortası primleri, işsizlik ödeneği aldıkları süre boyunca **İşsizlik Sigortası Fonu** üzerinden ödenmektedir.

- İşsizlik ödeneği ödemeleri bittikten sonra ise bu kişilerin genel sağlık sigortası tescilleri otomatik olarak yapılmaktadır. Tescilin yapılmasının ardından bu kişiler eğer öngörülen aylık Genel Sağlık Sigortası primini **(2020 yılı için 88,29 TL)** ödeyemeyecekler ise ikamet ettikleri ilçedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na başvurarak, **gelir testi** yaptırmaktadır.

- Bu test sonucunda **hane halkı geliri asgari ücretin üçte birinden az çıkan kişiler için primler devlet tarafından ödenmektedir.** Bunun dışında kalanlar ise aylık olarak belirlenen Genel Sağlık Sigortası Primini ödeyerek sağlık hizmetinden yararlanabilmektedir.

- Normal şartlarda primini kendi ödeyen sigortalılar da iki aydan fazla prim borçları bulunması halinde sağlık hizmetinden yararlanamamakta ancak yukarıda belirtilen **08/01/2020 tarihli karara istinaden sağlık hizmetlerinden borçları bulunsa da yararlanabilmektedir.**

b) İşsizlik Ödeneği Alamayanlar:

- İşsizlik ödeneği alamayan sigortalılar için ise işten çıkarıldıkları tarihten geriye doğru bir yıllık süre içerisinde **30 günlük sigortalı çalışma bulunuyorsa 100 gün, bu şart sağlanmıyorsa 10 gün süreyle** genel sağlık sigortası hakları devam etmektedir.

- Bu sürelerin bitmesinden itibaren ise herhangi bir güvence kalmadığından, genel sağlık sigortası tescili otomatik olarak yapılmaktadır. Tescilin yapılmasının ardından bu kişiler eğer öngörülen aylık Genel Sağlık Sigortası primini (2020 yılı için 88,29 TL) ödeyemeyecekler ise ikamet ettikleri ilçedeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı'na başvurarak **gelir testi** yaptırmaktadır. Bu test sonucunda **hane halkı geliri asgari ücretin üçte birinden az çıkan kişiler için primler devlet** tarafından ödenmektedir.

Bakmakla Yükümlü Olunan Kişiler

Genel Sağlık Sigortalı kişilerin bakmakla yükümlü oldukları;

- Kendisi sigortalı veya emekli olmayan eşleri,
- Yaş şartı olmaksızın bekâr kız çocukları,
- 18 yaşından küçük erkek çocukları (Yaş şartı lise öğrencisi ise 20, üniversite öğrencisi ise 25 olarak uygulanmaktadır)
- Başkasının bakımına muhtaç engelli çocukları
- Gelir durumuna göre anne ve babaları

sigortalı kişi üzerinden sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedir. Bu kişilerin sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için kendilerinin **ayrıca genel sağlık sigortalı olması gerekmemektedir.**

KORONAVİRÜS TEDAVİLERİ

- Koronavirüs tedavileri Genel Sağlık Sigortası kapsamında tüm sigortalılara devlet ve özel sağlık hizmet sunucuları tarafından **ücretsiz olarak sağlanmaktadır.**
- Koronavirüs (Covid-19) hastalığı Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından **'Acil Hâl'** kapsamına alınmıştır.
- 'Acil Hâl' durumunda yapılan tedaviler için hastalardan (sigortalılardan **katkı payı ve özel sağlık kuruluşlarında) ilave ücret talep edilememekte** yapılan tüm tedaviler sigortalı veya bakmakla yükümlü olduğu kişilere ücretsiz olarak sunulmaktadır.

Katkı Payı ve İlave Ücret Alınamaması

- **Katkı payı,** sağlık hizmet sunucularına müracaatlarda müracaat başına sağlık hizmet sunucunun türüne göre ve alınan ilaçlarda ilaç fiyatının belli bir yüzdesi olarak sigortalılardan tahsil edilmektedir.
- Koronavirüs tedavileri 'acil hâl' kapsamına alındığından, bu tedaviler için gerek devlet sağlık hizmet sunucuları ve gerekse özel sağlık hizmet sunucularına yapılan başvurularda **katkı payı alınmamaktadır.**

- **İlave ücret;** sigortalı veya bakmakla yükümlü olduğu kişinin özel sağlık hizmet sunucularına başvurduğunda, bu sağlık hizmet sunucuları tarafından verilen tedavi veya sağlık hizmetinin 'Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği' ekinde yer alan fiyat listelerinde belirlenmiş olan **fiyatın iki katına kadar talep edilebilen ekstra ücreti ifade etmektedir.**
- Yukarıda da belirtildiği üzere **Koronavirüs tedavileri 'acil hâl' kapsamına alındığından,** özel sağlık hizmet sunucuları bu tedaviler için sigortalı ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerden **ilave ücret alamamaktadır.**

Yoğun Bakım Sağlık Hizmeti Fiyatlarının Artırılması

- Koronavirüs salgını nedeniyle Sağlık Bakanlığı tarafından tüm özel hastanelerin de **'pandemi hastanesi'** olarak ilan edilmesinin ardından, Özel Sağlık Hizmet Sunucuları'nın 'acil hâllerde' ilave ücret alınamaması kuralından dolayı, **yoğun bakım hizmetinin günlük fiyatının artırılması talebi üzerine yoğun bakım tedavisi için özel sağlık kuruluşlarına devlet tarafından ödenen ücret iki katına çıkarılmıştır.**

ÖZET/YORUM

'Geri Ödeme Sistemi'nin Kontrolsüzlüğü

- 2008 yılında tüm çalışanlar, memurlar ve esnaflar ile isteğe bağlı sigortalılar gibi güvence sahipleri ve nihayet 2012 yılında yeşil kart sahiplerinin de kapsama alınmasıyla kısıtlı istisnaların (başka sağlık güvenceleri dolayısıyla sistemin dışında kalmasına müsaade edilenler) dışında Türkiye'de ikamet eden herkesi kapsayan 'Genel Sağlık Sigortası Sistemi'nin ülkemizde geliri olan/olmayan tüm kesimlerin sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırdığı bir gerçektir. **Bu konuda hükümetin icraatları desteklenmelidir.** Bununla birlikte **sistemin harcama yükü, kontrolsüzlük ve sevk zinciri sistemi** gibi alanlarda ortaya konacak söylemlerle sistemin daha nitelikli hale getirilmesi için öneriler yapılmalıdır.

- Ancak sağlık hizmetlerine erişimin aşırı derecede kolaylaştırılması, **sistemin harcama yükünü olması gerekenden fazla artırmaktadır.** Geri ödeme sisteminin açıkları, özellikle özel sağlık hizmet sunucuları, ilaç üreticileri ve tıbbi malzeme üreticileri tarafından **sistemi istismara açık hale getirmiştir.**
- **Özel sağlık hizmet sunucularına yapılan başvurular son derece kontrolsüz durumdadır.** Şikâyet üzerine yapılan denetimler, şikâyet konusu işler için sonuç doğursa da sistemin genelde istismarını tam anlamıyla engelleyememektedir. Örneğin X rahatsızlık için sağlık hizmet sunucusuna başvuran kişiye yapılan ve ihtiyaç olmayan Y rahatsızlığı tetkikinin bedeli, gerekliliği başvuran kişinin bilgisizliği nedeniyle herhangi bir şikâyete takılmadığı için Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından sağlık hizmet sunucusuna ödenmektedir. **Sistemin denetimi, ihtiyacı olanın sağlık hizmetine erişimi kısıtlanmadan mutlaka etkin hale getirilmelidir.**
- Sistemin kontrolsüzlüğü önceden uygulanmakta olan **'sevk zinciri sistemi'nin** etkinliği artırılarak ve yeniden yapılandırılarak hayata geçirilmesi yoluyla bir nebze önlenebilecektir.